

Hem i Sverige

BYGGE • TRÄDGÅRD • HEMINREDNING

ÅRG. 46 1953
PRIS KR 2:50

Sommarbyn i Haverdal • Strandbebyggelse • Ekonomiska småhus • Städsegröna buskar • Trädgårdsarbeten på hösten • Bättre värmeisolering • Jordhusbygge i Norge

8

Sommarbyn i Haverdal

Arkitekt SAR Stig Ancker

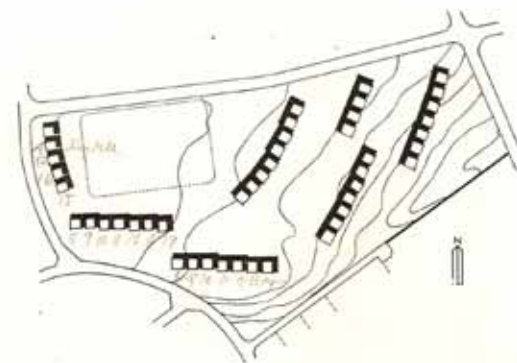
MAN KAN HA VÄRT I Haverdal, badorten mellan Halmstad och Varberg, solat på den gulvita stranden, låtit ögat följa de höga klitterna, vandrat genom den blågrå strandrägen in i skogsreservatet... och också irriterat sig över de trista stugorna utmed vägarna, men ändå inte ha en aning om det nyaste tillskottet i svensk sommarbebyggelse. Nej, så fint har anslaget, den första radhuslängan, tonats fram bland sädesfält, snår, enar och ljung. Där har fortfarande det vackra landskapet övertaget, och varje hus i raden har blivit till en enskild angelägenhet för dem som bor där och ingen utomstående till annan förargelse än avundsjukan.

Den samlade sommarbyn som en av formerna för våra stränders bebyggelse har ark. Stig Ancker lyckats genomföra med finansiering av Olsson & Rosenlund AB, Stockholm. Man får inte låna pengar i bank att bygga sommarhus för, men i det här fallet har genom privat initiativ en radhuslänga med sju enskilda hus om vardera 50 m²+50 m² uterum kunnat färdigställas och säljas med gynnsamma villkor för köparna. 9.000 kr. betalas kontant och 9.000 kr. binds i inteckning som amorteras på 10 år — det blir en årsomkostnad av 1.350 kr. i sjunkande för varje år. En rimlig semesterutgift för en familj med barn. Den som blivit

uppskörtad på dåliga och dyra sommarböjen några år förstår kanske bäst värdet i ett sådant här eget hus. I den mån nya familjer antecknar sig för en del, byggs det vidare inom området. Redan i höst är ett par nya hus under byggnad.

Att arkitekten sedan också givit semesterfamiljen många på ett vanligt sommarbörje svåruppnådda fördelar är inte minst värdefullt — det stora skyddade uterummet, många sovplatser, barnens sovrut utan kontakt med vardagsrummet, föräldrarnas med kontakt, kök och vardagsrum ihop till lättad för semesterhusmodern och därmed trevnad för hela familjen, den verkligen bekväma utrustningen, vatten, avlopp, elljus, elspis, kylskåp, varmvattenberedare, rostfritt och bra och riklig skåputrustning. Det aktuella sanitära problemet har lösts enkelt och föredömligt. Inga wc utan toaletttrum med en s. k. Sani-Box (t. c.-typ) som töms på bestämda tider för hela området.

Plats för egen verksamhetslust och egna idéer om färgsättning finns också — varje familj målar i samråd med arkitekten sitt hus både ut- och invändigt. Den primitiva tjusningen är avskalad men den har givit plats för en i vår tid kanske mera realistisk syn och ger absolut förutsättningar för husmors-

Så här många hus hoppas man kunna lägga i Haverdal. Alla får inte utsikten över havet, men ett böljande sädesfält eller som arkitekt Ancker tänkt sig en plantskola för rosodling är också en vacker syn.

Indat land visar radhuslängan endast porten till varje enskilt hus samt ett sovrumsfönster. Var och en har sin egen färg på dörr och fönsterbåge i den slammade väggen.

Utåt vetter solgårdens "luckglugg" och vardagsrummets utsiktsfönster. På denna sida passerar ingen trafik och man är fredad för insyn.

Eva von Zuccigbergk: Man bygger i semesterlandet. (Bl. o. intervju med länsark. Maxne Carlman, Halmstad. DN 19.7.53)

Bebyggelsen måste koncentreras och planeras, inte minst för att skapa bättre sanitära förhållanden. Vi måste spara på stränderna, inte minst på själva strandremsorna mellan stranden och bebyggelsen. Här har danskarnas strandlag bättre föreskrifter. De bygger nästan något som syns från stranden, och husen ligger väl skyddade och dolda bakom klitterna. Också här i Sverige börjar man förstå att vindskyddet är mera värt än den genomblåsta vackra utsikten från verandan: det är ofta bättre att lägga husen uppe i skogskanten.

Men tyvärr får sällan arkitekterna ett ord med i laget när bebyggelsen planeras — varken när det gäller husens utformning eller byarnas (Forts. sid. 214)

Två av sovrummen — för föräldrarna — har direkt förbindelse med det stora rummet. Barnsovrummen har sina dörrar ut mot gården.

I kökets vinkelställda arbetsbänk kan hörnskåpet förnästigt utnyttjas med dörr mot matplatsen.

gemensamma utrustning — "länstyrelsen" är bara rådgivande, kan inte diktera", säger länssarkitekten medan vi i Särödal litet längre bort passerar några hemmansägares egna försök att på sin tomtmark uppföra ganska trista byschor eller lutor, som det

Utaikafönstret i vardagsrummet. Inredningen av ett sommarhus kan med fördel inskränka sig till ett minimum.

Här har sommarhusmor en praktisk arbetsplats. Allting finns som kan göra det lättarbetat: elspis, rostfri diskbänk, vatten, avlopp, varmvattenberedare och kylskåp samt gott om lådor och skåp.

vila. Grannar och umgänge då? Det beror väl på den enskilde. Man kan ju isolera sig i ett hyreshus. Många människor står inte heller ut med för stark isolering, och barn och ungdomar trivs bäst med kamrater.

Arkitekt Aneker har också visat att nya material har egna och goda värden och kan användas på ett hyfsat sätt. Den korrugerade eterniten på taken och den tunt vitslammade cementstensväggen är bra exempel.

Det är vackert med rent obehandlat trä. Varje ägare kan emellertid behandla och färgsätta inomhus efter egna önskemål.

beter på trakten, till uthyrning och försäljning.

Men när det byggs nytt ska man försöka komma ifrån önskan att göra sommarstugan till ett förkrympt hus från staden, där man för hela städ- och finrummentaliteten med sig. Här

ute behöver man en säng att sova i, en läplats att sitta på och ett rum att vara i när det är fult väder. Man ska akta sig för tomter att skjuta och i stället önska stora fria områden att ströva i. Därför bör tältare få hållas på särskilda, välordnade platser.

Men finge jag råda, säger länssarkitekten, skulle det här vid kusten byggas många fler sommarhotell med hytter och briter, där de passerande motorturisterna kunde ta in i all enkelhet, och fler billiga baver som avlastade husmödrarna.

Den 50 m² stora gården skyddad av väggar och murar och med himlakupan välvad till tak är den stora tillgången i denna sommarbostad. Här lever man ostörd av livet utanför, ägnar sig åt trädgård i lagom semesterstorlek, läser eller bara vilar och solar. Större friden varnar klockan i porten.

När området en gång blir fullbebyggt är nog gården utnyttjad på lika många olika sätt som det finns familjer. På alla gårdarna är platsen närmast husväggen fast belagd med betongplattor.

Mot utsikten slår man upp luckorna i muren. Det är bara gluggar, inte dörrar som man kan springa in och ut igenom.

(Intervju med stadsark. Arne Lindström, Angelholm, DN 22.7.53)

Det går ju att bo i gamla fiskelägen. Att lägga ett hus vid gatan i Torekov eller Skepparkroken anses mycket fint och trevligt, fast man är in på varann. Varför skall det då inte gå när man bygger nytt? Också den skånska kusten, där sand-

remsan är smalare, heden kommer närmare till och strandskogen ofta fattas, är bebyggd med mycken oömtänksam individualitet av människor som inte haft en tanke på att följa de fina byggtidningar landskapet har. Lär av de gamla fiskelägena att lägga husen ihop, det är inte frågan om att imitera, men att underordna sig miljön och de naturliga betingel-

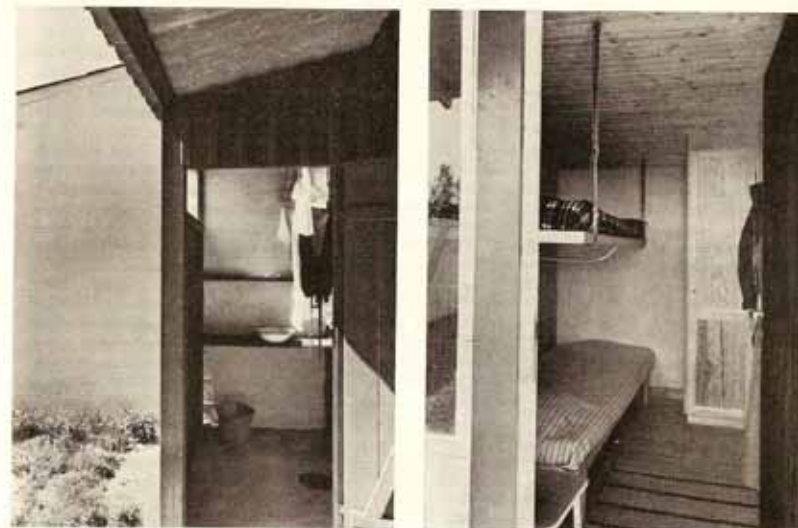
serna! Många älskar ju ändå att gräta ihop sig.

Vi åker upp och ner från de små strandsamhälle, som tyvärr inte är så bedrövlade som de borde och kunde vara. Man ser alltför många korta hus i lockpanel, som ligger stumt och är för höga, ofta med ett spretigt staket också, i stället för långa låga hus med en stenmur, som fogar ihop

Till höger i entréporten har man ett för-räddutrymme, toalett och tvätttrum. Golven är gjutna med gemensam golvsbrunn för tvätttrum och t. e. Vattenledning ovanför golvsbrunnen. Spjälkbänk för tvättfat och fast hylla ovanför. Här är också plats för våra badkläder. På toaletten en luktfri Sani-Box.

Sängarna är ramar med Telar-botten — den nedre med iskravade ben, den övre hängd i trappetslinor. I sängarna kokos-fiber-madrasser — bra utgådmadrasser som inte håller fuktighet. En stol och en steg till sängen är enda möbleringen.

Äh, var snäll sätt tofflorna utanför!

Foto: E. Sundahl.

huset med heden. Det är inte alla svårt att göra en valmur på insidan och stenen brukar finnas på platsen.

Med det intresse som folk lägger ner på sina sommarhusbyggen vore det bättre om det kanaliseras, de förstör bara landskapet för sig själva. Men de vill inte dirigeras, utan kommer gärna med ett färdigt hus, som bara pang skall sättas ner på

sin tomt. Tyvärr är byggnadsbestämmelserna bara på det tekniska planet, miljön och arkitekturen är något för obestämbart för att kunna formuleras i paragrafer.

Tillgången till bra bad måste räddas, snart kan man inte njuta av naturen utom bland de värsta kullerstenarna. Och nu måste man få folk själva med på noterna.